

RESNICA

Uredništvo in uprav-
ništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta šte. 6, II. nad-
stropje.
Oglaš po dogovoru.

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna šte. 20 h.

Ljubitelju resnice se ni treba bati nobenega grajalca. Kajti graja jo ali prijatelj ali sovražnik, ako napada sovražnik, ga prenesi; ako prijatelj, ki se moti, ga poduči, ako podučuje, ga poslušaj.

Sv. Avguštin.

K zgodovini jugosl. deklaracije z dne 30. maja 1917.

Da se popolnoma pojasni postanek jugoslovanske deklaracije, je zbral „Hrvatski Dnevnik“ vse zapisnike sej in posvetovanj in jih doslovno objavlja. Posnemamo iz njih sledeče:

Pred sklicanjem drž. zbora spomladi leta 1917 je povabila takozvana Danzerjeva skupina Avstrijskega političnega društva neke hrvaške, srbske in slovanske politike na Dunaj, da razpravlja z njimi o jugoslovanskih zadevah. Došli so na poziv na Dunaj od Hrvatov dr. Milan Kovačević, baron Ivan Ožegović, dr. Josip Pazman, Stepan Zagorac, dr. Dragan Šafar, dr. Kosta Premužić, od Slovencev dr. Krek in dr. Korošec. — Dr. Jozo Sumarić in Danilo Dimović iz Bosne, ki sta bila tudi povabljeni, sta po konferenci, ki sta jo imela s hrvatsko srbsko koalicijo, udeležbo na tem posvetu odklonila.

Dne 18. maja je bil predposvet, pri katerem je predlagal Danzer neko resolucijo, ki je bila pa odklonjena. Predlagal je namreč združenje Srbije z monarhijo. Dr. Krek je izjavil, da to ne gre. Mi želimo pač združenje Slovencev in Hrvatov, a o priklonitvi Srbije se niti govoriti ne more, ker bi bi a proti hrvatskim interesom in je tudi Srbi sami ne marajo. Na ugovor Danzerjev, da smo mi na jugu Jugoslovani, da se tu ne gre za Slovence, Hrvate in Srbe, ampak za

Jugoslovane, je odgovoril dr. Krek, da je pojem „Jugoslovan“ čisto zemljepisni pojem in da se more o jugoslovanstvu govoriti samo v geografskem smislu, nikakor ne v katerem drugem, najmanj pa v političnem smislu. Neki Hrvat je še pripomnil, da izraz Jugoslovan ne velja za to vprašanje tudi za to, ker so tudi Bolgari Jugoslovani, pa jih vendar ne jemljemo pri tem vpoštev.

Prisotni Hrvati in Slovenci torej niso hoteli sprejeti stavljenih resolucije o združenju Jugoslovanov. Dr. Krek jo je z odločno gesto vrgel nazaj Nemcem, ki je prvi storil predlog za osnovanje „Jugoslavije“.

Prihodnji dan, 19. maja, so se sestali na dr. Krekovo vabilo v klubovi sobi drž. zbora isti gospodje, da končno izdelajo resolucijo, ki so jo že prinesli seboj iz Zagreba in v kateri zahtevajo „združenje vsega hrvatskega naroda pod žezlom Habsburžanov v eno povsem avtonomno državno-pravno telo.“ Na zahtevo dr. Kreka se je vstavilo za besedo „hrvatskega“ še „in slovenskega naroda“. Pri tem se ni niti mislilo na Srbe, ker je bilo dogovorjeno, da se nočemo v njihove posle mešati, ker so nekaj povsem drugega nego Hrvati in Slovenci in so njihovi interesi našim protivni. Kakšen je bil duh tega sklepa, se vidi iz besedila, ki slove:

„Dne 19. maja 1917 v prostorih Avstr. političnega društva pri razgovoru o jugoslovanskem vprašanju zbrani (slede imena) izražajo svoje enodušno prepričanje, da je za

trajen mir neobhodno potrebna zadovoljiva rešitev balkanskih vprašanj.

Da pa more habsburška monarhija začeti s pomirljivo in privlačno politiko na Balkanu, smatrajo Hrvati in Slovenci kot neobhodno potrebno, da se trinajststoletna državna in narodna posebnost hrvatskega naroda v vsakem pogledu ohrani, in v ta namen bi bilo neobhodno potrebno priznana prava hrvatskega naroda tako izvesti:

I. Takoj zediniti ves hrvatski in slovenski narod pod žezlom Habsburžanov v eno po vsem avtonomno telo in potem

II. Takoj izvesti enakost med ujedinjenim hrvatskim kraljestvom in kraljestvom ogrskim.

Na Dunaju, 19. maja 1917.“

Pri razpravi o tej resoluciji je dr. Krek izrekel: „Mi Slovenci smo slovenska veja hrvatskega naroda.“ Vsled tega so Hrvati izpremenili prvotno čisto hrvatski tekst in sprejeli tudi Slovence v okvir svojih zahtev.

Dr. Korošec je v debati predlagal, da se prvi oddelek resolucije izpusti in da se **direktno odbije ponudba antante za po njej nameravano zedinjenje jugoslovanskih dežel.** Treba bi bilo resolucijo izpremeniti tudi v tem smislu, da se izrazi tudi slovensko stališče za zedinjenje obeh narodnosti v okviru habsburške monarhije. To je v zapisniku, ki je od vseh prisotnih podpisan, izrečno zabeleženo.

Zvečer 19. maja se je vršil potem v

LISTEK.

Preiskava v cerkvi sv. Martina.

Prizor iz naših dni. — Peter Strelec.

Moj prijatelj Tone, kmet Podpečjo, je obdeloval ob skobelniku neko orodje, ker zaradi slabega vremena ni bilo mogoče delati zunaj. Otroci so se valjali po peči, prijatelj zadnjega vojnega leta, dvojčki, se je pa še zibal. Tedaj stopi v hišo slok gosposki človek, v jedni roki palico, v drugi pa taško, kakoršna je za pisma.

„Agent je!“ si je mislil Tone in tej misli primerno tudi uredil svoje obnašanje, to se pravi: še hitreje je oblal.

„Ste vi župan?“ vpraša gosposki človek.

„Jaz? Še tega se mi manjka! Nisem!“

„Ste vaški načelnik?“

„O, tudi ne! — Tega iščete? Le pojedite doli po vasi, tam dobite načelnika! Frkulj je!“ reče Tone in pokaže skozi okno, a ga ne vpraša, kaj želi, ker v glavi mu je zvenela misel: „agent je!“ Z agentom se pa nikar ne spuščaj v razgovor, ako nočeš trpeti škode.

Agent je šel, a Tone je oblal dalje. A

že čez nekaj minut se vrata zopet odpro in agent vstopi kot star znanec.

„O, ste že vi ta pravi!“ spregovori agent. „Vi ste cerkveni ključar!“

„To pa to!“ Jaz sem ključavničar v naši cerkvi sv. Martina. Pa vi ste iskali župana. Ampak kupčije ne bova nobene naredila.

„Pojte mi odpret cerkev! Pogledat grem, ako so vzeli vaše zvonove!“

Tone ga osupel pogleda in odloži oblič. Komaj pogoitne krepke besede, ki so mu prišle na jezik.

„Ne verjamete, da bi jih bili sneli? O, so jih! Ravno tako so šli kakor krompir iz kleti in drugo, pa kaj bi...“

„Gospod“ se mastito odreže:

„Vojna je! Red mora biti!“

„Da! Red!“ Tone bi se bil najraje zakrohotal, pa ni vedel, koga ima prav za prav pred svboj. Morda bi še gosposko razžalil. „Pa pojdimo zaradi reda pogledat v cerkev.“

Obleče si kamižolo, se pokrije in iz omarice vzame ključ. Med tem se je gospod oziral po hiši in je opazil tudi drobiž v zibel. Njegovo gosposko oko ni bilo vajeno gledati tolikega števila otrok v jedni hiši.

„So vsi vaši?“

„O kajpak! Pósdnih nimam! Jeseni sta bila kar dva!“

„Torej dvojčki! Hm-m!“

Tone pa ni več odgovarjal, odprl je vrata in je šel s ključem v rokah, gospod pa za njim.

Tonetu se ni ljubilo govoriti. Zavil je kar v breg, na katerem samuje cerkev sv. Martina nad vasjo. Gredeč je pa mislil, kakšno mora vendar biti, ker drug drugemu ne zaupa. Vojaki so odpeljali zvonove, to je ena gosposka, druga pa gre gledat, ako so še v zvoniku. Delal je velike korake, da ni bilo treba pogovarjati se z njim, ki je prišel gledat, ako vise zvonovi v zvoniku cerkve sv. Martina, kjer že pol leta ni zapel zvon.

Cerkveni ključar pri sv. Martinu je odprl cerkev, ker je v zvonik dohod iz cerkve, da pokaže gospodu pot do praznega zvonika. Tudi gospod vstopi in njegove oči splavajo po prazni cerkvi, ki po zadnjem požaru še ni opremljena.

„Tod se gre v zvonik“, spregovori Tone, a gospod se pomenljivo posmehlja.

„Veste, jaz sem žitni nadzornik.“

Tone je kar obstal, ga debelo pogledal, potem se mu je pa obraz raztegnil hudobnosti. „Tako!“

„Veste, red mora biti! Ljudje nočejo oddajati žita! Skrivajo ga! Pa mi ga bomo že našli!“

Avstr. polit. društvu sestane, s predavanji o jugoslovanskih zadevah.

Med prej opisanim posvetom v klubovi sobi hrvatskoslovenskega kluba je prišel do dr. Kreka neki češki poslanec, najbrže Stanek. Neki Hrvat je v njegovi navzočnosti pripomnil, da bi bilo dobro, če bi slično izjavo, kakor v Avstr. pol. društvu, podali Slovenci in Hrvatje tudi v državni zbornici. Nato je Čeh pripomnil, da bi bilo dobro, če bi tudi Čehi v sporazumu s Hrvati podali slično izjavo o češkem kraljestvu. Hrvat dr. Premužič je potem razlagal, da ni v interesu Hrvatov priklopiti Srbiji monarhiji, ker bi s tem dobili Hrvati sovražnika v lastni hiši, ki jih po številu prekaša. To mnenje sta odobrila dr. Krek in dr. Korošec in oni češki poslanec, in so si obljubili, da se potrudijo pridobiti tudi ostale svoje tovariše za izjavo, ki bi soglašala z njihovo.

Drugi dan, 20. maja po predavanju v Avstr. pol. društvu, je odpotoval dr. Krek v Ljubljano, dočim je dr. Korošec zamudil vlak. Z dr. Krekom se je peljal poslanec Spinčić in še nekateri Hrvatje. Dr. Krek je pri tej priliki, da se bo hrvatski predlog o izjavi v dunajskem parlamentu po vsej priliki izpeljal. Posl. Spinčić, ki se je peljal v Zagreb, je to sporočil hrvatsko-srbski koaliciji in svojemu tovarišu Srbu Baljaku, ki je bil slučajno v Zagrebu.

Ko je Baljak zvedel za to hrvatsko namero, se je takoj odpeljal v Ljubljano k dr. Kreku, s katerim je konferiral in se z njim odpeljal na Dunaj.

Ta posvet s Srbom dr. Baljakom in skupna pot na Dunaj sta dr. Kreka dovedla do tega, da je Srbom na voljo zapustil stališče, ki ga je zavzel v izjavi z dne 19. maja skupno s Hrvati.

Zakaj ne moremo biti za Kalanovo stranko?

V začetku razpora smo duhovniki po deželi s strahom in skrbjo opazovali razne „ljubljske prepire“, včasih smo se tudi malo ponorčevali iz njih češ: „po kavarnah imajo oproščenci dosti časa za ravs in kavs, ko bi vsi imeli več dela, ali pa ko bi šli vsi oproščeni v strelne järke, pa bi se takoj dosegla edinost.“ Duhovniki nikakor niso šli za dr. Šusteršičem radi osebne naklonjenosti do njega. Saj smo slišali pri vodstvu stranke

„O, prosim gospod nadzornik! Kar poglejte! Tu je cerkev! Tam zakristija! Tod se gre na kor in v zvonik!“

„A cerkev je prazna!“

„I, kajpak, ker nima grunta! Še mežnarja nima! I, gospod, saj ima vsak kmet kaščo ali pa skrinjo, kamor spravlja žito.“

„To ni tako! Tega vi ne veste! Kaščo so prazne!“

Tako razmotrivajoč sta pogledala v zakristijo, za oltar, na kor in sta prišla v zvonik, odkoder se pride nad prvimi lestvami skozi liho pod cerkveno streho. Prostor je temen kakor bi bil nalašč napravljen za skrivališče, za visokimi oboki bi se skrile lahko velike reči.

„Morda je pa tukaj kaj skritega,“ si misli gospod žitni nadzornik in pomoli glavo v lino.

„O, kar naprej gospod!“ ga sili Tone.

Junak v zaledju pa ni hotel kar tako „tja v en dan“ tvegati svojega dragocenega življenja, katerega domovina tako krvavo potrebuje.

„Ja! Ali pa je dovolj trdno? Se strop ne bo udrl?“

„O, ako nosi žito, bo tudi vas! Bodite brez skrbi!“

In gospod nadzornik, ki je pomagal organizirati obrambo domovine v ozadju namesto na fronti, je splezal na lino in napejal oči, da prodre podstrešni mrak. Ko

vpričo Šusteršiča in Lampeta povdarjati od danes „starinskega“ duhovnika, da nam ni za osebe — in ves zbor „starinov“ je temu pritrjeval.

Ko je razpor vedno bolj rasel, smo hoteli duhovniki po deželi priti stvari do dna in prepričati, da bi prišel razpor v javnost. 95 procentov kranjske duhovščine je takrat stala na teh principih: Razdora in prepira ne sejati med ljudstvo, vse strankine zadeve in prepire naj se rešijo edinole na kompetentnem mestu — to je — pri vodstvu stranke — oziroma izvršilnem odboru, čenčam ne verujemo — ampak le dokazom.

In prihajali smo v Ljubljano duhovniki iz dežele in izpraševali mlade nezadovoljneže: „Kaj pa je? Kaj pa hočete?“ Pa nismo mogli zvedeti kaj hočejo. Eden najhujših mladincev danes v Ljubljani (ime in priče na razpolago) je rekel tedaj o mladinih tele besede: „Saj res ne vedo, kaj hočejo.“ Sam Kalan je zapisal v „Vzajemosti“, da je večkrat rekel Kreku, naj pove, kaj hoče, pa Krek tega ni povedal. Pri izvršilnem odboru stranke in pri njenem vodstvu smo javno pozivljali mladine: „Tu povejte, kaj hočete, tu je forum, ne zunaj!“ Toda, kaj so povedali? Same osebnosti, nedokazana sumničnja, večina ugovorov se je sukala okrog plač, nastavljanj itd.

Končno pa tudi glede osebnosti — ali da povem naravnost — glede „koritarstva“ niso mladinci mogli kaj prida očitati in dokazati. Neki mladinc — zopet ime na razpolago — je rekel o tistih debatah: „Mladinci se vedno blamirajo —! Ker so vedno doživeli le blamažo, so ubrali kasneje za nje dobro taktiko: pri strankinem vodstvu so molčali — med ljudstvom in pri vplivnih mestih so pa rovali —! Prirejali so sestanke, hujskali ljudstvo — klasičen zgled je kamniški okraj — in pridno hodili agitirati med duhovščino.“

V tem položaju se je morala masa duhovščine odločiti in se je odločila proti mladincem. Duhovščina, vsaj velika večina je držala disciplino stranke in strogo spolnjevala škofova navodila! Zato je res nekaj žalostnega, da stoje oni danes na sramotilnem odru — kot „izdajalci, odpadniki“ in škofovi nasprotniki, ki so bili ostali zvesti stari stranki radi škofovih navodil in strankine discipline.

Duhovščina za mladinci ni mogla tudi radi svojega duhovskega dostojanstva. Osebnost

so se oči privadile mraku, je strahoma opazil le obupno praznoto.

„Nič!“ je vzdihnil razočaran, ko se je prikazal zopet v lino, pred katero ga je pričakoval škodeželjni Tone.

„Sedaj greva pa v zvonik“, ga povabi Tone. „Boste videli, kje so viseli zvonovi in morda še kaj drugega.“

Toda gorečnost gospoda žitnega nadzornika se je bila ohladila. Zdelo se mu je prenaporno plezati v zvonik in kaj bi tožili, tudi brezuspešno. Ako Podpečani v cerkev in na cerkev niso nič skrili, tudi v zvonik ne bodo vlačili.

Žalil ga je porogljivi nasmeh Tonetov. Kaj hitro je bil pripravljen iti iz cerkve sv. Martina. Tudi ni odprl omarice v zakristiji, niti „tabernakeljna“, dasi vsak Podpečan vé, da se skriva vsaj mernik zlate pšenice vanj. Tone je zaobrnil ključ v vratih in se podal za gospodom žitnim nadzornikom, kateremu se je naenkrat zelo mudilo in se očitvidno ni hotel več pogovarjati o redu, zvonovih in žitu. Ker je pa izobražen mož, jezični dohtar, je začutil, da ne sme kar tako pustiti kmeta, ključarja cerkve sv. Martina in očeta najmlajših dvojčkov v vasi.

Postoji, da ga Tone doide.

„Dvojčki!“ Kako bi se jaz vstrašil, ko bi jih dobil“ spregovori gospod žitni nad-

smo slišali od strani mladincev na vlakih vpričo ljudstva — v „Unionu“ izraze o naših katoliških možeh in duhovnikih kot: „lump, krevelj, slepar, podkupljenec, izdajalec itd.“ Kako more pošten duhovnik za takimi ljudmi?! Če drugo ne, umazana taktika mladincev nas je morala odbiti. Upošteva naj se, da govorim o prvih početkih razdora!

Poleg tega smo duhovniki opazovali, da gre mladinstvo tudi v boj proti duhovščini in da zagovarja načela, ki diše po liberalizmu. Vedno smo slišali one besede: „Duhovniki ne bodo imeli več toliko vpljiva pri ljudstvu.“ Splošno so znane one besede državnega poslanca mladina o politiki in farovžih in drugega, da si bo potem roko umil, kadar jo bo še podal duhovniku. — Osebnost sem slišal priznanja od mladinskih duhovnikov, da je med mladinci tudi — protiduhovski duh! Videli smo, da mladinci trošijo med ljudstvo iste ugovore proti načelniku stranke, kot so jih liberalci. Iste ugovore, iz katerih se je vpričo nas Krek tolikrat norčeval — opazovali smo vedno večje kotiranje z liberalci in se tako čisto samo ob sebi umevno odvrnili od te mladinske struje.

Po takem začetku se je začela druga faza razvoja.

Mladinci so spoznali, da z osebnostmi ne bodo prišli na površje, zato je bilo treba najti kakega agitacijskega sredstva, ki ne bi dišalo po umazanem koristolovstvu. — Da ne delam nikomur krivice, naj tu opomnim še tole: Gotovo bi ne bilo pravično, ko bi označili vse lačne mladine kot „koritarje“. Med njimi so tudi izvršni možje, toda žalostno dejstvo je to, da so vsaj v začetku med njimi nosili veliki zvonec ljudje, o katerih se je zelo lahko sodilo, da jim gre le za osebno korist —! Treba se je bilo torej oprijeti kake ideje, s katero bi vrgli dr. Šusteršiča — saj je rekel na ljubljanski ulici znani državni poslanec: Nam je pred vsem zato, da vržemo Šusteršiča.“ In da bi tega vrgli, so izrabili jugoslovansko idejo — deklaracije, češ da je Šusteršič proti njej in tudi starini sploh. Tako so začeli obrekovati Šusteršiča — in z njim ogromno večino duhovščine. In to početje je vzbudilo strast — odpor — očit boj!

V tem boju se je vedno bolj jasno kazalo, da mladinci nočejo edinosti, da se skrivajo za hrbet oseb, proti katerim mi nismo mogli nastopiti, in da hočejo za vsako

zornik in konča pomilovalno: „Revež!“

„Zakaj? Kaj bi se jih vstrašil! Kar je, pajel!“

„Ampak porabi se več!“

„E, to ni nič!“

„Veste, recite žit. komisijonarju, da naj se na vas ozira ter naj dvojčke upošteva.“

V prvem hipu je bil Tone iznenaden ob toliki velikoдушnosti gospoda nadzornika in ga je neverjetno pogledal.

„Res! Res! Recite komisijonarju, da sem jaz naročil! Moj Bog, dvojčki!“

Nadzornik je vzdihnil, potem je ponudil Tonetu roko in jo hitro odkuril, da mu Tone še „boklonaj“ ni mogel reči.

Tone je še pogledal za njih, potem je pa šel v hišo k delu. Ko je prišla ona iz kuhinje, ji je pravil, kar je ravnokar doživel.

Se ni preteklo pol ure po odhodu g. žitnega nadzornika, pa pride v hišo Reberščak, ki je raznašal po hišah odloke, koliko žita mora kdo pripeljati žitnemu komisijonarju.

„Lej, tebi je pa žitni nadzornik „cegelc“ popravil! 35 kg je bilo zapisano, to je prečrtal in zapisal samo 25 kg. Deset kg žita ti pusti za dvojčke!“

Smeh in iznenadenje! Tolike usmiljenosti in razumevanja ljudskih potreb vendar ni nihče pričakoval v duši gospoda žitnega nadzornika, ki je iskal po kotih cerkve sv. Martina skritega žita.

ceno — tudi za ceno strankinega razsula prodreti s svojo trmo. Priče na razpolago, da so na nekem sestanku govorili, da bo S. L. S. — prenehala!!

Ko je duhovščina v vodstvu S. L. S. — razen par izjem — spoznala, da mladini nočejo edinosti, da delajo razsulo stranke, je prišla do prepričanja, da se mora temu stanju narediti konec. Tako je vsa stvar vsled razmer dozorela — prišlo je do tega, da se je stranka razšla! — Odveč je tu za pametnega človeka vprašanje: Kdo je zakrivil razpad stare S. L. S., — njen izvršilni odbor je izvajal le praktične posledice, do katerih je privedla mladinska revolucija.

Toda kriza še ni dosegla viška. Prišlo je škofovo pismo v „Slovenca“. Mladini so se polastili imena S. L. S. in našega časopisa ter ustanovili novo stranko. Vsa afera je postala še bolj zamotana.

Ko bi se najbolj razkričani mladini ne bili polastili imena S. L. S. potem bi se bila dala po škofovem pismu doseči edinost tudi pod imenom S. L. S. Toda v vodstvo nove S. L. S. so prišli ljudje, ki so ravno razbili pravo S. L. S., ki so kršili vsako disciplino in zakrivil blatenje duhovščine, pod to komando nismo mogli iti na noben način.

Pa umazanost boja je sedaj še bolj narastla, kar nas je moralo še bolj odbijati od te komande. Ko smo še obračali v tistih dneh do škofa s pojasnili in z namenom da bi se dosegla sporazumna edinost, se je vrgla od mladinske strani v zvezi z liberalci med ljudstvo baklja, ki je zažgala vihar. Vrgli so med tem časom — ko se mi niti braniti nismo mogli, da ne bi ljudstvo mi slilo, da delamo proti škofu — v tem času so vrgli med narod, da smo proti škofu, da smo njegovi nasprotniki, da smo izdajalci, da smo mi razbili stranko, da z Nemci držimo, da prodajamo narod itd. Skupno z liberalci hujskali sedaj ljudstvo proti župnikom s temi lažmi in to ne samo v eni župniji — pisec teh vrst je moral sam občutiti to gonjo. In „Slovenec“, ki ga je „starinska“ duhovščina spravila na višek, je vso to gonjo podpiral z raznimi noticami — netil, nas imenoval izdajalce in podobno ter nas slikal kot škofove nasprotnike, nam jemal dobro ime, ki smo delali v dobri veri po prejšnjih škofovih navodilih. Tako so nahujskali ljudstvo proti duhovščini, ki je žrtvovala denar in zdravje za škofa, proti duhovščini ki je bila vzor drugim škofijam!

Mi svojega škofa spoštujemo, mi smo šli v boj za njega, ko so ga današnji oboževalci blatili — med nami so, ki so takrat postavili v nevarnost celo svoje življenje za — škofa — in sedaj grede mladini in v svoji strasti zaženo med ljudstvo glas — češ, da je „starinska duhovščina“ proti — škofu!

Kaj pa smo storili proti škofu? Ali ne smemo škofu podati svojih pojasnil? Ali samo duhovščina nima pravice obsojati pogrešne taktike — hujskanja in revolucije v stranki? Mi vemo, da delajo škof iz najboljšega namena in jim tudi glede tega ničesar ne očitamo, ravno tako sodimo o nekaterih mladinih — zlasti o duhovskih — upoštevamo, da se v teh zamotanih političnih razmerah ne da soditi, kakor $3 \times 3 = 9$, mi vemo, da v politiki noben človek — tudi papež ni nezmožljiv — zato spoštujemo pri poštenih pošteno voljo; toda od onega, ki pozna osmo božjo zapoved, zahtevamo, da tudi našim dobrim namenom ne podtika zlobe in da nam ne jemlje dobrega imena pred ljudstvom.

Da bi pa šli sedaj s tistimi in za tistimi, ki nočejo upoštevati našega stališča ne n ših poštenih namenov, ki niso hoteli edinosti, ko smo jo ponujali, ki so podrli princip discipline in blatili duhovščino — k temu nas ne more nihče siliti. Mi želimo vedno —

poštene sprave — terorizmu se ne vklonimo, mi hočemo edinost, toda pod komando teh, ki so jo razbili, ki so podrli vso disciplino, ki so nam vzeli dobro ime — ki so v svoji taktiki teptali katoliška načela, — ne moremo.

Janez Sacerdos.

Morala „Mladosti“ glasila Slov. Orlov.

Kam jadramo?

V kake roke je prišlo glasilo naše mladine. Neko megleno, nezdravo čustvo ga preveva. Um, temelj vsega človeškega delovanja, je pregnan, njegovo mesto pa zavzema časih sicer lepo doneča a navadno prazna fraza. Zadnje čase je pa uredništvo kar pozabilo na marsikako moralno resnico.

Naše ljudstvo sicer kolne, toda naše slovenske kletve so primeroma nedolžne. Koder naše ljudstvo ni pokvarjeno po tujcih, ne pozna bogoskrunstva in bogokletstva. Zato pa se je obojega lotila naša „Mladost“.

Nekdo, ki mora imeti grozno časa, se vsede k sv. pismu in poišče in prepíše iz sv. evangelijev vse stavke o Judežu Iškarijotu. Na to jih s precejšnjim trudom tako sestavi in tako s svojimi neslanimi dostavki pomeša, da se na prvi pogled vidi, da dotični ni imel drugega namena, kakor uglednega katoliškega moža blatiti. Prosim vas, ali ni podlo sveto pismo v to porabiti, da se more koga tem bolj sramotiti.

Naša moralka imenuje tako ravnanje sakrileg, po naše pa bogoskrunstvo.

Članek „Juda iz Kariota“ je bogoskrunstvo.

Za ravno kar imenovanim člankom nam v isti številki J. Mohorov podaje neko rap-sodijo. V tej pesnitvi Bog takole govori našemu ljudstvu:

„Ti si mi najljubši bil,
„Tebe edinega nisem učil,
„da bi pleni, plenoč moril,
„ker si moje ljubezni sin,
„moj Benjamin!“

Za božjo voljo, kaj povedo gornje vrstice? To, da je Bog vse, prav vse narode učil pliniti in plenoč moriti, samo nas Slovencev ne.

To je „blasfemija“, po naše se pa temu grehu pravi bogokletstvo; in še prav grdo bogokletstvo je to. Ljudje, ki ne mislijo in svojih besed ne pretehtajo, naj ne vodijo mladine!

Poglejmo prihodnjo številko tekočega leta, št. 3. in 4. Tam prav isti Mohorov razlaga novo moralno, kakršne zastoj iščete v kaki katoliški moralki.

V svojih „Nasvetih“ takole modruje: „Možje Slovenci! Učimo vas ljubezni in ne sovražstva... In je vendar zapoved, da sovraži njega, ki dela vdovi nasilje...“ „Žena Slovenka!... Možu nezvestemu bi mogla odpustiti, nezvestemu bratu, ki se je izobčil iz družine, ne smeš! Imaš tudi take brate! Tako ti povem“.

Jaz pa tebi, ljubi Mohorov, tako povem, da ti pač nisi katoliški moralist, k večjemu kak judovski talmudist. Katoliška moralka je pa vedno učila in še uči: Greh sovraži, grešnika pa ljubi! Očenaš pa nas tudi vsak dan znova uči, vsem, prav vsem odpuščati.

Ali je urednik „Mladosti“ že vso moralno pozabil? — Toda kaj hočemo? Treba je osramotiti tiste, ki ne marajo verjeti, da je ljubezen mladinov do domovine edino prava. Za to le po njih! Za to nov nauk: vsem odpušti, še prešestnikom, samo starinom ne smeš!

Za konec pa nekaj smešnega. Mohorov takole konča: „Doktor Krek je menil v cve-

toči podobi: To bi bil takega slovenskega dekleta vesel. Gnoj bi kidala, pa v francoščini bi se menila z menoj o nemškem socializmu.“ — No, take pa ne najdete na vsem Slovenskem — prosim oprostite — v vsej Jugoslaviji! Deželan.

Organizacija kmetijstva.

Poljedelski minister je sklical zastopnike vseh deželnih odborov in glavnih kmetijskih organizacij na Dunaj k posvetu, pri katerem jim je predložil načrt o stanovski organizaciji kmetovalcev v takozvanih poljedelskih komorah.

Namerava se državnemu zboru predložiti načrt zakona, s katerim se po vseh deželah izvede prisilna organizacija kmetovalcev v poljedelskih komorah, podrobno naj bi uredila vlada naredbenim potom v sporazumu z deželnimi odbori. Te poljedelske komore bi imele pravico kmetovalcem nalagati samostojne doklade in bi bile v resnici nekak pomožni organ vlade, kajti gibati bi se mogla le v okviru zakonov in naredeb, pri tem bi pa morale na lastne rame prevzeti vso skrb za kmetijski razvoj v posameznih deželah.

Skoro vsi govorniki so se izrekli proti tej vladni nameri. Vsi deželni odbori so odločno izjavili, da spada deželna kultura v delokrog deželnih zborov. Zato ugovarjajo proti temu, da bi se polastil državni zbor v centralno vlado kmetijske organizacije, ki mora ostati v avtonomnem območju. V tej vladni nakani se vidi zopet želja, utesniti deželno avtonomijo v korist centralizma, ki ga ne moremo priznati zlasti pri ureditvi poljedelskih organizacij, ki morajo rasti iz ljudstva samega in ne trpe sile od zgoraj, saj so razmere v vsaki deželi drugačne in se razni narodi ne morejo ravnati po enem kopitu.

Skrozi celo vojno dobo je vlada potiskala kmetijske organizacije v stran. Kako da sedaj naenkrat spozna, da mora biti ves kmečki stan v celi državi organiziran v prisilnih korporacijah? Zastopniki poljedelca izjavijo, da bodo skrbeli sami za združenje kmetovalcev potóm svobodnih društev in izkušali priboriti kmečkemu stanu vpliv na javno življenje, a v sedanjem času ne morejo prevzeti nobene odgovornosti za to, kar se godi od vladne strani s kmečkim stanom.

Kot zastopnik Kranjske je izjavil dr. E. Lampe, da stoji na stališču deželne avtonomije v vseh vprašanjih kmetijstva. Sedanji čas se mu pa zdi neprimeren, da bi se izvedla na jugu monarhije kakršnakoli delna upravna izprememba, zlasti ne s prekršitvijo ustave, dokler nismo na jasnem glede splošne izpremembe ustave. Saj se ima baviti državni zbor v kratkem z ustavno reformo, ki naj nevdržljive razmere na jugu monarhije uredi narodnim zahtevam primerno. Dokler ni ta velika politična zadeva zadovoljivo rešena, ni misliti na druge delne rešitve upravnih vprašanj. Dejansko stoji stvar na Kranjskem tako: Deželni zbor kranjski je svoj čas naročil deželnemu odboru, da izdela zakonski načrt za stanovsko organizacijo kmetovalcev. Vsled nastopa nenormalnih razmer ni prišlo do izvršitve tega naročila. Jasno pa je, da deželni zastop smatra to zadevo kot stvar lastne kompetence in je ne odstopi v rešitev nobenemu drugemu činitelju. Za stanovsko zastopstvo skrbi c. kr. kmetijska družba, ki je iz lastne volje izpremenila svoja pravila tako, da obstoji danes kot pravi deželni kulturni svet. Dasi stvar ni zakonito urejena, obstoji danes vendar oblika, v kateri ima kmečki stan na Kranjskem svoje od oblasti priznane zastopstvo. Pri tem naj za sedaj ostane, dokler ne bodo dani predpogoji za boljše rešitev tega vprašanja potóm sklepa avtonomnega ljudskega zastopa.

Nemški mladini.

Nemški nacionalizem gre pokonci. Po Štajarskem se oglašajo kričavi glasniki narodnega sovraštva v takozvanih „narodnih svetih“ „folksratih.“ Taki sveti so središča najbolj plitve in zato najbolj kričave politike, ker nimajo druge ideje, kakor edino le zburjanja narodnega sovraštva.

Na drugem nemškem narodnem zborovanju, ki mu je predsedoval graški župan Fizia, je govoril o jugoslovanskem vprašanju dr. Eger iz Ljubljane, ki je izrabljaj izpremembe jugoslovanske deklaracije po poznejših variantah v to, da je dolžil Jugoslovane nasprotstva z monarhijo in povzdigoval Nemce kot edini steber države ter napadal vlado, da nam v kljub temu preveč streže! Slovenski duhovščini je očital narodni fanatizem. Tudi prisegli so si. Ker so Čehi v Pragi storili Husovo prisego, so morali tudi Nemci v Gradcu priseči. Prisega se glasi: Prisegamo pri spominu na naše padle sinove in brate, pri vsem, kar nam je sveto, da ne pustimo vzeti nobene kole nemških tal, nobenega dela nemških pravic v Ostmarki in da se bomo neumorno držali zveze z bratom v rajhu, pridi karkoli, ker visoko in sveto nam stoji nad vsemi drugimi dolžnostmi zvestoba do lastnega naroda. Tako se hočemo nadalje ravnati, kakor nam Bog pomagaj!

Napadali so tudi cesarjevo mirovno politiko pod geslom „dogodki v hiši Burbonski“ in se jezili nad „Kamariljo“, češ da „Kamarilja, ki izpodkopuje monarhična tla, mora proč!“ Najlepše je pa to, da so obodili vse sedanje nemške državne poslance, da so za nič in so jih pozvali, da naj odstopijo. Končalo se je zborovanje s pesmijo „Miha, zbudi se!“ (Michel, wach auf!) Taka zborovanja proti jugoslovanskim zahtevam prirejajo sedaj po celem nemškem Štajarju!

Če bodo taki „državniki“ imeli vpliv na politiko, potem je izključen vsak naroden sporazum in je nemogoča tudi vsaka pametna izprememba ustave.

Radikalizem je znamenje nenravnosti in nesposobnosti. Praznoglave frazaste kričarje bo moral vsak narod poriniti na stran, in pametni politiki, ki jim je res kaj na prospehu ljudstva in države, bodo morali stopiti skup, da najdejo obliko za rešitev notranjih razmer.

Krivda državnega zbora.

Državni zbor je v gospodarskih rečeh popolnoma odpovedal. Sklenil je pooblastilni zakon, s katerim je dal iz rok vsako odločitev o gospodarskih stvareh. Ljudski zastopniki poklicani, da odločujejo o usodi države, so se odrekli o najvažnejši zadevi: odločbi o gospodarskih stvareh in o prehrani ljudstva. Državni zbor je sklenil kratkoma zakon, s katerim pooblašča vlado, da naj ona za časa vojnih razmer gospodarske zadeve po svoji previdnosti urejuje upravnim potom. Odkod prihajajo te mnogoštevilne naredbe, ki jih že nihče več ne more pregledati. Vse se jezi na vlado, zakaj izdaja take naredbe, zakaj snuje centrale, ki jemljejo blago iz prometa, a vlada stoji mirna, ker ima od državnega zbora splošno pooblastilo, da sme delati, kar hoče.

Najbolj smešno je, ako državni poslanci sami zabavljajo čez to gospodarstvo. Njihova dolžnost je, da vstanejo v državnem zboru in da tam vzamejo krmilo sami v roke. Pooblastilni zakon bi moral sam prevzeti odločitev v najvažnejših javnih zadevah.

Mesto tega pa vidimo, da se državni poslanci pečajo edino le s plitvo frazo. S kakšno interpelacijo se izkuša pri volilcih zbuditi mnenje, da ima poslanec kaj smisla za gospodarstvo. A interpelacija gre v koš in vlada se dalje.

Tako pa gremo nasproti žalostnim časom. Vsled nezmožnosti državnega zbora v gospodarskih vprašanjih raste absolutizem vlade in vojnogospodarskih central. Zlasti kmečko ljudstvo je danes le še brezpravni predmet v rokah onih, ki izvršujejo stroge naredbe, katere so že pregnale vsako svobodno gibanje. Kdaj pridemo iz teh okov vun, da bomo zopet svobodno dihali?

Italijanska ofenziva.

Italija se baje pripravlja na ofenzivo na tirolski bojni črti pri Asiagu.

Češko-slovaški polki

ki so se borili v ruski armadi, se hočejo prebiti do Vladivostoka in od tam preko Amerike priti na Francosko. To pot ima sedaj tudi Masaryk.

Jugoslovansko vprašanje.

Nova nemška knjiga o rešitvi jugoslov. vprašanja.

Izšla je nova knjiga o jugoslovanskem vprašanju, ki jo je spisal Nemeč, ki dolgo prebiva med južnimi Slovani, in ki se je, kakor trdi, trudil, jih proučiti, se vglobiti v njihove razmere in najti pot k rešitvi jugoslovanskega vprašanja („Die südslawische Frage und der Weltkrieg“ von L. von Südlund, Dunaj pri Manzu, 25 K). Knjiga je spisana proti znani knjigi angleža Seton-Watsona, ki stoji na Masarykovem stališču. Pisatelj zahteva rešitev jugoslovanskega vprašanja z oživotvorjenjem hrvaške države, ki bi obsegala 3 $\frac{1}{4}$ milijonov Hrvatov in 1 $\frac{1}{2}$ milijona Srbov, in pravi (str. 758): „Rešitev jugoslovanskega vprašanja ni mogoča drugače, kakor da se ustanovi jugoslovanska država v okviru monarhije. Mogoča so razna mnenja o marsičem, zlasti v obliki, a o potrebi jugoslovanske države ne more biti nobenega dvoma.“ Med Srbi in med Hrvati se odloča pisatelj iz zgodovinskih, narodopisnih, kulturnih in političnih razlogov za Hrvate, kat rim želi vodstva v tej državi. „Dajte Hrvatom tisto državo, za katero so se vojskovali l. 1848, l. 1914 in 1917!“ O Slovencih pa ne ve mnogo povedati. Pri svojem državnopravnem računu jih je kar izpustil. Ker bo knjiga vsled svoje vsebine imela gotovo velik političen vpliv, jo treba izpopolniti z zahtevami Slovencev, ki se pač ne smejo tako omalovaževati tudi s splošnega državnega stališča!

Igra z jugoslovansko deklaracijo.

„Hrvatska država“ piše v svoji 79. številki, da je vsled razvoja razmer in neprijateljskega zadržanja avstrijske vlade prisiljena, da proglašuje jugoslovansko deklaracijo z dne 30. maja kot minimum zahtev in da gre v svojih zahtevah korak dalje.

Kaj se to pravi? Če ves narod slovesno prizna deklaracijo kot svojo zahtevo, kako naj sodimo politike, ki kar na svojo roko brezvestno delajo svoje korake preko nje? Istina je, da je velik del jugoslovanskih politikov, in sicer samo najglasnejši izmed njih, našo deklaracijo že pokopal in gre za drugimi cilji, ki jih nikakor ne moremo priznati za poštene in našemu narodu koristne.

Večina srbske skupščine za mir?

V genfski srbski koloniji pripovedujejo, da je večina srbske skupščine pritisnila na Pasića, naj sklene mir, kar pa Pasić odklanja. Večina poslancev grozi, da ne bo dovolila vojnih kreditov.

Proti obrekovanju.

„Hrvatski dnevnik“ v Sarajevu piše: Jugoslovansko edinstvo v Slavoniji misli, da mu je sveta dolžnost napadati nas. Mi na napade ne odgovarjamo, ker ni v interesu ne slovenskega ne hrvaškega naroda, da se

med seboj napada in stvari škoduje z medsebojnim sovraštvom. Odgovoriti pa moramo „Slovenskemu Narodu“, ki ne trdi nič več in nič manj, kakor da je naš list kupila bosenska vlada. Ta trditev, kakor je otročja, tako je nepoštena. Uverjeni smo, da je niti sam „Slo. Narod“ ne veruje. Za sedaj rečemo temu listu le, da so v borbi na razpolago lepša in poštenjša sredstva, kakor so laži in izmišljotine.

Enako nepošteno borbo rodita „Slovenec“ in „Narod“ proti „Resnici“. Jima velja tudi od naše strani isti odgovor.

Priprave, ki kažejo res nekaj čudnega, prečudnega!

Poročali smo že, da se vrši 19. in 20. maja v Ljubljani I. glavno (ustanovno) zborovanje Jugoslovanske demokratske stranke. Težišče zborovanj je v poročilih, ki bodo podana dne 30. maja v odsekih. Poročila obravnavajo načelne politične, prosvetne in gospodarske stvari, ki naj bodo za program JDS in njeno bodoče politično udejstvovanje merodajne. Vsakemu poročilu sledi soproščilo, razgovor, in končno sklep v obliki programnega besedila, oziroma resolucije. Odseki zborujejo istočasno in cel dan. Sklepi v odsekih, program in organizacijski red JDS postanejo strankin katekizem za več let.

Poročila 30. maja pri zborovanju JDS v odsekih bodo naslednja:

I. Politično-organizacijski odsek.

1. Splošna narodna in demokratska načela JDS. 2. Državne svoboščine enakopravnost žene, plebiscit. 3. Načela v upravi, upravno sodstvo, uradništvo in jezikovno vprašanje, sodstvo. 4. Občina kot temelj državne organizacije, — okrožja. 5. Krajevne politične organizacije JDS. 6. Izvrševalni organi JDS. 7. Strankin tisk. II. Prosvetni odsek. 1. Splošna načela izobrazbe in vzgoja, verstvo. 2. Šolstvo: a) ljudska šola, nadaljevalno in strokovno šolstvo; b) žensko šolstvo; c) srednje in visoko šolstvo. 3. Širjenje ljudske naobrazbe. 4. Narodno obrambno delo. — III. Narodno gospodarski odsek. 1. Splošna vodila gospodarskega programa: a) gospodarska osamosvojitve Jugoslavije; b) gospodarska podjetja in politične stranke; c) socijalizacija gospodarstva, vojne posledice; d) prometna sredstva in politika. 2. Strokovne organizacije: a) delavstvo; b) kmetijstvo; c) uradništvo; d) obrtništvo, industrija, trgovina. 3. Denarni zavodi: a) združništvo; b) hranilnice; c) banke. 4. Skrb za narodno zdravstvo.

Tako se liberalci pripravljajo ne na „skupno narodno delo“, ampak na boj. Liberalni mladini ne iščejo tega kar jih združuje od starinov, ampak tega kar jih družijo za bodoči boj proti katoliškim načelom. Pri nas pa „Slovenec“ opravlja žalostno delo, da blati po vzorcu liberalnega časopisja može, ki so za katoliško stvar na Kranjskem res kaj storili. Iz tega bo res prišlo nekaj čudnega, prečudnega.

Člani londonskega „Jugoslovanskega odbora“

so izmed Slovencev iz domovine pobegli tržaški odvetnik, narodno-napredni dež. in drž. poslanec in lastnik „Edinosti“ dr. Gustav Gregorin, dr. Bogumil Vošnjak, bivši docent zagrebškega vseučilišča in dr. Niko Županič, uradnik belgrajskega „Narodnega muzeja“.

Slovanski zbor na italijanski fronti.

Iz Berna: „Tribune de Geneve“ poroča, da so, kakor se naznanja z italijanske fronte, češko-slovaški in jugoslovanski prostovoljci prisegli, da se bodo bojevali za neodvisnost svojih dežel in da se bodo vestno ravnali po navodilih svojih komitejev. Slovanski legijonarji, ki so se borili že v Rusiji in na

solunski fronti, so došli na italijansko fronto kmalu po rimskem kongresu podjarmljenih narodov in se bojujejo kot avtonomne skupine v več bataljonih razdeljeni na strani svojih ententnih orožnih tovarišev.

Naš narod protestira proti takim „osvoboditeljem“, ki so ga povsod polomili in ga bodo sedaj tudi na italijanski bojni črti. Za našo narodno osvoboditev govore tiste naše velike trume Avstriji zvestih vojakov, ki s tem da branijo njo, branijo tudi nerazdeljivost naše domovine. Za nas govori naša pravica in to hočemo le v Avstriji in nikjer drugod.

Politični pregled.

Nemški nacionalci v Avstriji.

nočejo razumeti časa. Sanjajo še vedno, da bo mogoče vzdržati nemško nadoblast v Avstriji in kadar začujejo besedo o pravici nenemškemu narodu, tedaj se čujejo o njih tako nesramne besede so one graškega župana Fizia na drugem nemškem Volkstagu v Gradcu, ki se je vršil 27. t. m. in ki se glase, da je nemške potpežljivosti konec in da Nemci nimajo več časa, da bi premišljali o tem, kar je državi potrebno, ter da morajo svoje razmere do države revidirati. Neki Kandler je govoril na shodu novo nemško prisego, ki pravi, da bodo neomajno držali zveze z bratom v rajhu naj pride kar hoče ter da jim nad vsemi dolžnostmi stoji dolžnost napram lastnemu narodu. Gattermayer je klical: „Mi hočemo nemško Avstrijo, ali pa nobene.“

Torej patrijotizem na odpoved. Če ni Avstrija nemška, je ti ljudje ne marajo. In vendar so od Avstrije dobili vse, kar imajo. Prav je, da je država čula te besede, sedaj je njena dolžnost odgovoriti z dejstvi, ki naj takim ljudem pokažejo, da je država še močna dovolj, da se jih ne boji. Kdor hoče svoj program proti državi revidirati, nima pravice od nje zahtevati spoštovanja. Država naj da vsem svojim narodom pravice, ki jim gredo, pa bodo nakrat osumljeni in osramočeni vsi tisti, ki hočejo na različne načine svoje programe proti državi „revidirati“. Narodi Avstrije ljubijo Avstrijo, to so dokazali na bojiščih, kjer ni bilo tistih ljudi, ki sedaj govore o revidiranju patrijotičnosti — zato naj država napram svojim narodom izvrši polno svojo dolžnost!

Na graškem „Volkstagu“ so se tudi pritoževali, da je vlada kranjskemu kmetu še premalo pobrala. Vodja kranjskih Nemcev dr. Egger ni črnil niti besedice proti takemu gorostasnemu očitjanju. Naš kmet je dal državi vse kar je imel — nemškonacionalni politiki pa doslej še ničesar koristnega!

Wekerle

je zopet poverjena naloga, naj sestavi novi ogrski kabinet. Wekerle je dobil od kralja poziv, naj pripravi pot onemu kompromisu glede volilne reforme, za kateri se je zavzemal v parlamentu.

Prijazni Mažari.

V seji ogrskega drž. zbora 26. aprila se je vršila burna debata o rekvizicijah. Govorniki so silno ostro napadali Avstrijo, ki da jo mora Ogrska pitati. Poslanec Szabo: In še nam pošiljajo Čeha v deželo, da nam kradejo še steljo! Ali se vlada zaveda, kakšen konec bo to vzelo? Poslanec Balla: To ne bo demonstracijski sprehod: Szabo: Naše vasi se že pripravljajo na revolucijo! Poslanec Mesko: Dvignilo se bo dva milijona ljudi s srpi! Szabo: Zakaj pri nas ni državnika, ki bi rešil Madžare trpljenja in muk? Avstrija nas je oropala za neštete milijone. Za to naj se briga vlada, ne pa

za to, kdo bo ministerski predsednik! (Burno pritrdjevanje.)

Državni zbor.

Plenarna seja državnega zbora je preložena do 7. maja. Vlada bo predložila zbornici šestmesečni proračunski provizorij.

Finski prestol.

„Züricher Post“ je izvedela, da prihaja kot pretendent za finski prestol v poštev princ Axel Danski, ki je šele 30 let star. Boljševiška revolucija bo rodila torej celo vrsto novih prestolov...

Na kaj upa Italija.

„Popolo d'Italia“ piše: Stojimo neposredno pred avstro-ogrsko ofenzivo. Avstro-ogrške čete so pripravljene za napad. Tudi mi smo pripravljene: Vemo, da udarec pri Kobaridu pomeni le epizodo v veliki vojni. Zmaga bo naša, kajti z nami se bori 30 milijonov upornikov v Avstriji. Avstrijska država razpada. Hujša kakor vojna na fronti je za dvojno monarhijo notranja vojna.

Take so laške želje. Tako bi se Italijani polastili slovenske zemlje. Spoznali bodo da so jih nalagali tisti, ki so jim obljubili, da poskrbe za 30 milijonov upornikov.

Angleški rudarji za mir.

Rednega kongresa rudarjev v Walesu pod predsedstvom Windstona se je udeležilo 306 poslancev, ki so zastopali 153.000 rudarjev. Po pregledovanju pogojev, po katerih se je izvršilo novačenje mobiliziranih rudarjev je sprejel kongres z vsemi proti štirim glasovom naslednjo resolucijo: „Kongres obrača vso pozornost vlade na nujno potrebo, da se uporabi prilika in vsa sredstva, kakor kitro mogoče napraviti konec tej strašni vojni.“

Slovenska katol. deklaracija.

K naši izjavi so pristopili s svojimi podpisi nadalje gg.: Ivan Abram, župnik v Črnem vrhu nad Idrijo; Jakob Razboršek, župnik v Tunjicah pri Kamniku; Jakob Benedičič, župnik v Črnem vrhu nad Polhovim gradcem; Janez Burnik, kaplan v Cerkljah pri Kranju; Valentin Jakelj, župnik v p. v Lahovičah; Matej Jereb, župnik v p. v Spodnjem Brniku; Vincenc Čibašek, župni nov. na Šenturški gori; duh. svetnik Jurij König, na Vinici; Franc Mihelič, župan na Vinici; Ivan Vodopivec, ekspozit, Vrhpolje pri Moravčah; duh. svetnik Anton Šmidovnik, župnik, Prečna; P. Ferdinand Zajc, kaplan, Šmartin pri Kranju; Janez Kovič, župni uprav., Polšnik pri Litiji; Matej Ježek, župni uprav., Begunje pti Cerknici.

Dnevne vesti.

Neresnična vest o dr. Lampetu. „Slovenec“ je prinesel, sklicuje se na „Slov. Narod“ z zlobnimi opazkami opremljeno vest, da je dr. Lampe vložil pri nunciaturi tožbo proti ljubljanskemu knezoškofu, ki ga baje dolži „veleizdaje“ in drugih takih reči. Složno prinašajo take vesti liberalni listi s — „Slovenec“. Tudi v nemško časopisje so zanesli to vest, ki jo seved liberalni nemški listi slastno priobčujejo. Čujemo, da je dr. Lampe na kompetentnem mestu zavrnil tako lažnivo in nevedno pisavo „Slovenec“. Mi se ne čudimo, da liberalni listi prinašajo take vesti, ker njim gre le zato, da cerkveno oblast oblatijo in ponižajo, kajti če se le pišejo take stvari o duhovnem dostojanstveniku, mora njegov ugled pasti, bodisi je res ali ne, kar se piše. A da „Slovenec“, katerega urednik je prelat Kalan, na tak način piše o škofu, to je vendar preveč. Pod pretvezo, da škofa brani, pa „Slovenec“ škofovo avtoriteto žali in izpod-

kopuje hujše kakor vsak svobodomislec. Kako dolgo se bo to še prenašalo?

Poziv. Č. g. prelatu A. Kalanu in č. g. župniku F. F. nžgerju. Vi, č. g. prelat, ste na shodu dne 27. decembra pr. l. izjavili: „Stara zasluga polna S. L. S. živil“ To izjavo ste hoteli tudi utemeljiti. Čutili ste namreč potrebo, dokazati, da zboruje stara S. L. S. Ves svoj dokaz ste oprli na stavek: „Taka organizacija je moralna enota mož, ki so istih načel.“ Na to izjavo ste pa Vi, č. g. župnik stavili sledeči predlog: „Zbor zaupnikov S. L. S. . . 1) obsoja poskus razdružitve stranke in 2) ugotavlja, da S. L. S. prej ko slej obstoji.“ Ta sklep se je sprejel soglasno. Bil je to prvi sklep sedajne S. L. S., prva njena avtoritativna izjava. Ta sklep ni le kritika razpusta S. L. S., ampak s tem sklepom se nam sedajna S. L. S. predstavlja kot stara S. L. S. popolno identična stranka. Za sklep je odgovorna vsa sedajna S. L. S., v prvi vrsti pa seveda vidva, ki sta predlog stavila in utemeljila. Ta sklep je pa jako nevarna igra. Ako je utemeljevanje pravo, potem je vse v redu. Kaj pa, ako je sklep zmoten? Potem si je stranka vtisnila na čelo znak laži, stranka je potem Psevdo S. L. S., t. j. Laži S. L. S. — Drzujemo se pa trditi, da Vaše utemeljevanje ne drži. Kaj hoče reči: organizacija je moralna enota mož istih načel? Skupina, vsota mož, in naj bodo še tako edini v načelih, je mrtva materija brez življenja, ni še organizacija. Organizacija je živ organizem, ki živi popolno samosvoje življenje. Kaj pa je počelo tega življenja? Ali mar „moralna enota“? Nikakor ne! Ampak avtoriteta je! Ta je, ki daje življenje vsaki organizaciji in s tem tudi moralno enoto. Vaš sklep le tedaj drži, ako dokažete, da je avtoriteta sedajne S. L. S. popolno identična z avtoriteto stare S. L. S. Ako tega ne dokažete, je Vaše utemeljevanje samo fraza, brez dokazne moči. Pozivljemo Vas torej, da temeljiteje dokažete resničnost temeljnega sklepa sedajne S. L. S. Opozarjamo pa Vas, da smo dobili v tej stvari dobrega zagovornika naše trditve v Vašem somišljeniku, g. duhovn. svetniku Janezu Kalanu. V zadnji številki „Vzajemnosti“ trdi on, da je nova stranka produkt revolucije, ne pa evolucije. Vzamemo toraj na znanje, da je sedajna S. L. S. revolucionarna stranka. Po revoluciji nastala avtoriteta pa gotovo ni identična s staro avtoriteto. Deželan.

Kako se lažejo. „Slovenski Narod“ je priobčil naslednji uradni popravek: C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Št. 429/3 Präs. Ljubljana, dne 30. aprila 1918. Uglednemu uredništvu „Slovensk. Naroda“ v Ljubljani. Pod naslovom „O ljubljanskih demonstracijah“ ste priobčili v št. 98 z dne 30. aprila 1918 vest, da sta imela v četrtek dopoldne g. nadkomisar dr. Skubl, in g. deželni glavar dr. Šusteršič konferenco, ki je morala biti vsekakor interesantna. — Sklicujoč se na določila § 19 tiskovnega zakona prosim Vas, da objavite v Vašem listu sledeči popravek: „Ni res, da je imel g. nadkomisar dr. Skubl z gospodom deželnim glavarjem v četrtek dopoldne konferenco. Res je, da se g. nadkomisar dr. Skubl ni sešel z g. deželnim glavarjem ne v četrtek dopoldne in ne ob kateremkoli drugem času in da torej tudi ni imel z njim nobene konference.“ C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. — Dr. Skubl.

Javno vprašanje. Č. g. duh. svetniku Janezu Kalanu. Bivša opozicija v stari S. L. S. je po nemških časopisih trdila, da sta vodstvo S. L. S. kakor tudi nje izvršilni odbor umetno sestavljena v prilog načelnika dr. Šusteršiča. S to trditvijo se je opravičevalo svojevoljno ravnanje opozicije, uporno postopanje tozadevnih državnih poslancev in se je hotelo dokazati neobveznost sklepov zgoraj navedenih organov S. L. S. Tr-

ditev je seveda gola izmišljotina, grda neresnica. Vi, g. svetnik, ste se tej neresnici pridružili in sicer kot bivši urednik „Vzajemnosti“. V prilogi k št. 11. in 12. pr. 1. ste natisnili sledeči stavek: „Voditelj stranke mora uživati zaupanje vseh ali skoro vseh strankarjev, ne samo večine in sicer umetno ad hoc sestavljene večine“. Ker do danes te trditve še niste dokazali, zato Vas pozivljamo, da natančno pojasnite, kdaj, kje in kako se je ta večina umetno sestavila in kdo je to zakrivil. Zahtevamo jasnega odgovora!

Naročnik „Vzajemnosti“.

Mi se ne damo terorizirati. Piše se nam: Za volitev v odbor K. T. D. se ponuja duhovnikom neka kompromisna lista, v katerem sta tudi dr. Izidor Cankar in prelat Kalan. Povemo, da gospodov iz Marijanišča ne bomo volili, ker je od tam izšel ves nesrečni razkol po domovini. Mi smo za samoodločbo.

Ut unum sint — da bi bili vsi edini, tako nam trobijo na ušesa zdaj tisti gospodje, ki so — nas razbili. Dolgo časa smo prenašali ta terorizem mladinov, zdaj pa mislijo — da bomo kar kapitulirali. Od ljudij, ki po veliki večini še niso nič storili za ljudstvo, ki še nobenega volivnega boja niso pretrpeli, si ne damo ukazovati.

Kdaj so liberalci z nami edini? Takrat in tam, kjer so v manjšini, kjer so pa v večini, tam nas pa ne marajo. Ampak mladini se jim še vedno — ponujajo.

Ubogi dr. Krek. V „Slov. Narodu“ čitamo: „Za šentjakovski napredno knjižnico so zbrali Krekovi čestilci po koncertu dne 23. aprila v gostilni pri Kavčiču na Privozu na predlog gosp. Kavčiča 40 K“. Dr. Krek pred leti pač ni mislil, da bo njegov spomin zbiral za „napredne“ knjižnice.

„Slovenec“ in resnica. Piše se nam: „Slovenec“ je poročal, da je bilo na dr. Pogačnikovem shodu v Postojni 1000 udeležencev. Nepristranski očividec jih je pa naštel 308 reci tristo in osem. Koliko jih je bilo Pogačnikovih volilcev, si lahko mislimo. Tako bo tudi najbrž s shodom v Hrenovicah!

Dr. Krekov spomenik. Mnogo se razmotriva sedaj vprašanje, kje naj stoji dr. Krekov spomenik. Mi svetujemo sledeče: Denar za dr. Krekov spomenik se naj daruje za novo cerkev v Šiški! To bi odgovarjalo namenu dr. Kreka samega, ki je mnogokrat izrekel željo, da bi se čimprej zidala župnijska cerkev v Šiški. Tak spomenik bi najlepše izražal najplemenitejšo idejo, ki jo je gojil dr. Krek kot krščansko-socialni delavski organizator!

Tajnik Jugoslovanskega kluba je dr. Žerjav. Iz te kratke osebne vesti bo marsikaj razumljivo.

Kranjski deželni odbor in ljudske mesnice. Zasluga kranjskega dež. odbora je, da je uplival na ustanovitev raznih ljudskih mesnic, kar je neprecenljive važnosti za občinstvo. V ljudski mesnici v Ljubljani dobi na teden 1000 oseb brezplačno meso. Ali je morda kaj takega storil ljudstvu kdo, ki je metal zadnjič kamene na dež. hišo, ali pa kdo, ki ljudstvo kljub svojemu miroljubnemu poklicu hujska in ščuje na dež. odbor?

Sodba naših mož o boljševikih in Srbih. Franc Hribar iz občine Ambrus piše: Velečastiti gospod župnik! Sprejmite moje srčne pozdrave! Naznanim Vam, da sem prišel srečno iz Rusije in zdrav, hvala Bogu, zakaj bilo nam je težko na potu. Nismo imeli več kakor eno pot. Vse druge pota in ceste so imeli Rumuni zavarovane. Na tej prosti poti, ko smo prišli čez Dnjester v Rusiji, se je pa nahajala vojska boljševikov in pa srbskih dobrovoljcev in če bi nas bili ti dobili v pesti, bi bili mi

težko živeli ostali. Dobili smo pa civila, ki je znal dobro za skrivna pota in smo mu plačali vsak mož po 22 rubljev in nas je tako srečno dovedel do naše komande. Ne morete si Vi misliti našega veselja, ko smo zagledali našo stražo.

Najlepši dan na deželi. Jože: Ti Janez, kateri dan je najlepši v tednu? Janez: No, kateri? Jože: Ponedeljek. Janez: Kako to misliš? Jože: Glej, v ponedeljek ne dobim „Slovenca“ in tako ta dan lepo v miru preživim. Janez: Ti Jože, takih dni imam pa jaz sedem v tednu. Jože: Kako to? Janez: Pred meseci sem že „Slovenca“ vrnil. Jože: Prav si storil! Saj res, kako pridemo do tega, da sami plačujemo, kar nas žali. — Ga bom pa še jaz vrnil.

Po nemirih v Ljubljani. Prvi maj v Ljubljani je bil miren, istotak po drugih mestih. Grožnje nekaterih prevročekravnih žensk, da bodo 1. maja veliki nemiri v Ljubljani, so ostale prazne besede, kar bodi zapisano v čast Ljubljančanom. Trgovine v Ljubljani so bile 1. maja zaprte. Nemiri, ki so bili 24. 4. v Ljubljani so iztreznili marsikaterega Ljubljančana, ko je videl, da na cesto speljana in zapeljana množica ne pozna enkrat nobene razlike več in da ne pobije šipe samo na deželnem dvorcu ampak tudi drugod, celo na privatnih stanovanjih. Graški listi so poročali, da znaša škoda povzročena dne 24. 4. na kazinskih šipah 40.000 K, velika je pa škoda tudi drugod: na Unionu, na kavarni pri slonu, na škofiji, semenišču itd. Zvršenih je bilo več aretacij, menda okolu 35. Pri aretirancih so bile hišne preiskave in tu se je dognalo zanimivo dejstvo: skoro pri vseh aretirancih so našli obilno zalogo živil. Med aretiranimi je Kham ml., ki je bil aranžer znane manifestacije v knezoškofijskem dvorcu ob Koroščevem dnevu v Ljubljani in ki je že takrat upil: „Danes nič pobijati, kadar pa bomo, bomo vse pobili.“ Dolže ga, da je bil udeležen pri vltomu v Hamanovo trgovino ter so dobili pri njem nekaj Hamanovih stvari. Kaj smo neki gospodarsko in napredno s pobijanjem in novimi žrtvami dosegli?

Cesarjeva milost. Njegovo Veličanstvo cesar je povodom godu Njenega Veličanstva cesarice Cite pomilostil v Bosni 29 oseb, ki so bile obsojene radi veleizdaje.

Učiteljski draginjski prispevek. Pri ponovnem posvetu vseh deželnih odborov se je zopet ostro obsojalo postopanje vladonih državnih poslancev učiteljskega stanu, ki so zakrivilo zmešnjavo v vprašanju učiteljskega draginjskega prispevka, ker so brez stika z deželnimi odbori stavili predlog, ki je popolnoma pomanjkljiv, deloma neizvršljiv in tudi krivičen. Poročevalec gosposke zbornice Wittek je stopil v stik z deželnimi odbori in naznanil svoje izpreminjevalne predloge, s katerimi se upa pridobiti gosposko zbornico za učiteljski draginjski prispevek. Razen Česke in Moravske, ki stojita odločno na odklonilnem stališču, in pravita, da ne moreta učiteljstvu dati nobenega prispevka več, so se vsi drugi deželni odbori izreli za predlogo, ako da država 70% prispevka, ako se pusti deželam proste roke, da od svoje strani sklenejo, kolikor hočejo, in če se shema porazdelitve izpremeni, ker je napačna. Prispevek v celoti bi znašal okoli 220 milijonov kron.

Kranjska deželna vinarska zadruga ima svoj občni zbor v četrtek, 16. maja ob 10. uri dopoldne v deželnem dvorcu v Ljubljani.

Ustrelil se je v Idriji ognjičar Pečirar Julij, sin c. kr. poduradnika g. Stefana Pečirarja. Nesrečnik je prišel s fronte za nekaj časa na dopust. Doma je našel svojo zaročenko na smrt bolno. Bil je več dni molčeč in bolj pofrt, dan nesreče pa je ostal skoraj ves dopoldne v svoji sobi ter se je okolo

četrt na eno opoldne ustrelil naravnost v srce.

Kako odstranjujejo granate na Gorškem. Oddelki, ki imajo nalogo odstranjevati nevarne granate, si znajo tuptatam delo zelo olajšati. Kjer dobe granato, pa bodi ta tako velika, kakor tele in nevarna kakor zbesneli bik, zgrebejo jamo, polože vanjo granato, pridenejo ji še nekaj v bližini nabranih ročnih sester, zagrebejo vse skupaj in postavijo na tak grob — križ, češ, mi poznamo to ljudstvo, ono bo spoštovalo grob neznanega vojaka in vsaka nevarnost je izključena. Tisti, ki si delo olajšujejo na tak način, ne pomislijo, da kaka nesrečna mati utegne iskati v dotičnem „grobu“ svojega sina ali da v poznejših letih pojde plug preko groba ter se bodo tako zgodile velike nesreče.

Trojni roparski umor na Štajerskem. V hišo kajzarja Tomaža Cimperška v Osvaldu pri Podsredi je ponoči vdrl v vojaka preoblečen mož in zahteval od 22letnega sina, da mu pove, kje imajo spravljene denarje. V odgovor je fant snel s stene puško in ustrelil proti nasilniku. V tem trenutku so v sobo planili še štirje lopovi in z bajoneti ter kiji na mestu ubili Cimperškovega sina. Sedemnajstletna hči je skočila skozi okno, da bi utekla roparjem. A dobili so jo kakih 20 korakov od hiše in ji prerežali vrat, da je v kratkem izdihnila. Gospodar, ki ni imel denarja doma, je prosil tolovaje, naj mu prizanesejo in si odpeljejo kravo iz hleva, ker jim ne more dati denarja. Toda razbojnikji so ga zbadali z bodali tako dolgo, da se je onesvestil. Nato so kočo v pravem pomenu besede popolnoma razrušili. Enemu izmed tolovajev so baje že na sledu.

Nemiri v Krakovu. Poroča se o nemirih v Krakovu radi lakote. Vse judovsko časopisje piše, kakor bi bilo krščansko prebivalstvo organiziralo pogrom na jude. V resnici so nemiri nastali radi lakote in so se obrnili proti judovskim oderuhom, ki nakupujejo živila in jih zadržujejo, da dosežejo visoke cene. Ljudstvo je planilo po judovskih prodajalnah za jestvine. Judje so se postavili v bran in so od svoje strani napadli kristjane. Pri tem je bil umorjen katoliški duhovnik. Ko je šel po ulici, je videl, da so judje pretepali krščanskega dečka. Hotel je braniti dečka in ga je zakril s svojo suknjo. Judje so pa metali kamne vanj. Kamen ga je zadel v glavo in duhovnik je čez nekaj časa umrl.

Gospodarske vesti.

Hujskanje proti kmetom. Meščansko in socialnodemokratsko časopisje z veseljem pozdravlja vladno naredbo, po kateri sa naj pobere kmetom žito, in še očita vladi, zakaj tega ni storila iz vsega početka, kakor so socialni demokratje zahtevali. Pravijo, da kmetom ni treba ničesar „posoditi“, češ da so obilo založeni z živežem, ki so ga nalašč skrivali. Bilo bi prav, če bi vlada, ki s tako strogostjo izvaja politično cenzuro, zabranila tako hujskanje proti kmetom, kajti duhovi so že jako razburjeni. Kmet je potrpežljiv in dober človek. A če se ga preveč pritiska in še zmerja povrhu, tedaj mu potrpežljivost mine. Naj se vendar misli na bodočnost! Kdo se bo pa še mučil na polju, če ne bo niti zase imel užitka svojega dela? Država naj se vendar zave, da je kmetijstvo podlaga vsega državnega življenja, ki se ne sme za nobeno ceno izpodkopati. Če štrajkajo delavci v kakšni tovarni, se zaradi tega še ne podere svet, a če kmet ne bo več hotel obdelati polja, tedaj je vsega konec.

Razburjenje v poljedelskih krogih radi najnovejše vladne naredbe, po kateri naj

kmetje „posodijo“ svoje krušno žito za šest tednov, da dobe zanj upanje povračila iz ukrajinskega uvoza, je jako veliko. Da bi se pozneje dobilo kaj izdatnega iz Ukrajine, je pri popolnem neredu, ki vlada v tej deželi, jako dvomljivo. In če se kaj dobi, kako se bo to porazdelilo zopet najzaj po vseh kmečkih vaseh, iz katerih se sedaj jemlje? Kmetijski zastopniki zahtevajo, da se jih pusti pri miru vsaj glede drugih stvari. Pusti se jim naj vsaj mleko, jajca in mast, če je še kdo kaj ima. Dalje odškodnina, ki se da v denarju ne zadošča. Če kmet ne more dati delavcu hrane, mu s par kronami ni pomagano. Ker namerava vlada zapreti vse mline na vodo, da bi odslej mleli le veliki paromlini, bo nastala na deželi največja težkoča za prehrano. Zlasti je pa veliko ogorčanje proti Ogrski. Tam imajo še vsega dovolj, pa se za nas ne brigajo, ampak svoje pridelke prodajajo celo v inozemstvo. Tako se je primerilo, da je velik industrialni obrat v Sleziji po dolgih obravnava z Nemčijo dobil nakazanih nekaj vagonov moke nakazanih iz Slezviga. Ko so vagoni prišli, so pa vreče imele — ogrske plombe. Blago se je torej iz Ogrske skozi Slezijo prodalo na Nemško in je iz Slezviga prišlo kot nemško „darilo“ zopet v Slezijo nazaj! Naj vlada vendar pokaže svojo moč proti Ogrski in naj od tam dobi delež iz ogrske preobilice, preden oropa našega kmeta zadnjega koščka kruha!

Sto vagonov krompirja zmrznilo! Na Bohinjski Bistrici je letošnjo zimo zmrznilo sto vagonov krompirja, namenjenega za vojaštvo. Bohinjci pa krompirja stradajo in ga nimajo za seme!

Nova ureditev čakalnega dovoljenja pri vojaških oprostihvah. Domobransko ministrstvo razglasa: Dne 1. maja 1918 stopi v veljavo nova ureditev čakalnega dovoljenja pri prošnjah za novo vojaško oprostitev ali za nadaljno oprostitev. Od tega časa izgube svojo veljavo vsa po dosedanjih naredbah izdana čakalna dovoljenja, odložitve vpoklicev itd. Od 1. maja t. l. dalje veljajo samo ona dovoljenja, ki so izdana po novih določbah. V bodoče se smejo izdajati čakalna dovoljenja samo za največ deset tednov; rok se računa v slučaju nove prošnje za oprostitev od onega dne, na kateri je dotičnik vpoklican nastopiti v vojaško službo, v slučaju prošnje za nadaljno oprostitev od onega dne, na kateri poteče čas njegove oprostitve. Poskrbelo se je, da se bodo mogle rešitve prošnje tudi dejansko dostaviti tekom desetih tednov. Dovoljenje izdajajo politične oblasti prve inštanice. Dosedanja čakalna dovoljenja po starih predpisih se morejo izpremeniti v nova čakalna dovoljenja še za ostali čas, ki preostaja za dopustno desettedensko dobo. Za to izpremembo treba takoj prositi pri dotičnih političnih oblastih prve inštanice. Za zavode dvora, države in dežel veljajo analogno določbe, ali čakalna dovoljenja izdajajo v to poklicane službene oblasti. Za osebe v rudniških obratih ali v takih, ki so označeni izrecno za dobavo obrate za armado kakor tudi za nameščence na železnicah (tramvaj izvzet) in pri plovni podjetjih, služočih vojnemu promtu, se upoštevajo izrecno le posebni predpisi.

Vojaški konji za pomladanska dela. Vojaška uprava izposoja tudi letos konje za kmetijska dela. Priglasiti se je za nje pri deželni izkazovalnici za delo v Ljubljani (pri c. kr. deželni vladi). Konji se oddajajo brezplačno proti temu, da dobe potrebno krmo. Zaradi pomanjkanja delavne živine se oddajajo tudi trenski konji z vozovi in vozniki vred. Ti se dobe pri trenskih oddelkih, ki so nameščeni tu in tam po deželi. Pri teh konjih je skrbeti za potrebno krmo, vozniku

je pa dajati najmanj po 3 K na dan in vsa hrano, za katero pa plačuje vojaška uprava po 3 K na dan. Trenski konji se oddajajo le v obližju stajališč dotičnih trenskih oddelkov.

Cepljenje prašičev zoper rudečico v letošnjem letu. Z ozirom na vsakoletno veliko število za cepljenje prašičev naznanjamo, da bo deželni odbor letos preskrbel živinozdravnika onim občinam, ki bi ga z ozirom na pomanjkanje živinozdravnikov same ne mogle dobiti. Zaradi tega naj vse one občine, katere žele, da se jim za cepljenje prašičev preskrbi živinozdravnik, to čim preje sporoče deželnemu odboru, objednem pa navedejo število prašičev, katere bi bilo treba cepiti in njihovo približno povprečno ceno.

Kamniška železnica. Uradno se naznanja: Počeniš s 1. majem do preklica vozita na črti Ljubljana-Kamnik ob nedeljah in praznikih vlaka št. 2171 2180, določena za osebni promet in imajoč vozove II. in III. razreda, po sledečem voznem redu: Odhod iz Ljubljane državni kolodvor ob 1.30 pop., prihod v Kamnik ob 2.53. Odhod iz Kamnika ob 8.50 zvečer, dohod v Ljubljano ob 10.10 zvečer.

Kako se Mažarom slabo godi. Na Ogrskem je največja količina maščobe vseh vrst za osebo na en mesec določena na 42 dkg. Kmetijski delavci smejo na mesec porabiti največ 1 kg maščobe, sezonski delavci 1 in pol kg, žetveni delavci 3 kg.

Vinske cene na Ogrskem se ne bodo maksimirale. Ogrska vlada je hotela maksimirati vinske cene in vino za armado nabaviti z rekvizicijo. Med vlado in vojnim ministrom so se vršili že dogovori z udeležbo vinskih trgovcev. Ali sedaj se čuje, da ne bo ne jednega ne drugega.

Draginja vina v laškem Vidmu. V Vidmu je bilo toliko vina ob okupaciji, da je kar teklo po mestu, istotako po drugih okupiranih krajih. Ali sedaj ga ni skoro več. Liter vina stane v Vidmu dandanašnji do 12 kron.

Zaplemba vinskih zalog na Ogrskem. V par dneh izide naredba ogrskega poljedelskega ministra o zaplembi vinskih zalog. Naredba pooblašča armadno upravo, da zapleni za armado potrebno vino, približno pol milijona hektolitrov in sicer za alkoholsko stopnjo po ceni 46 v, tako da bo liter stal približno 4 K 60 vin.

Mleko v Reki prodajajo sedaj po 1 K 82 v. 22.000 K za bika. Pri dražbi za 119 plemenskih bikov v Mezöhegyes je bilo skupljenih 1.200.000 kron. Posamezni biki so bili prodani po 22.000 kron. Vsklicna cena za eno žival je bila 2800 kron.

Zemeljski plin na Hrvaškem. Poleg kopališča Lipnik so našli v daljini 344 metrov oljni plin v neizmerni množini; računa se, da množina plina znaša na dan milijon kubičnih metrov. To je plin povsem druge vrste od zemeljskega plina v Erdelju in je gotovo spojen z oljem, katerega je tam obilo.

Za „Vojaški dom“ v Ljubljani je darovalo „Kranjsko mesto za dobavo klavne živine“ 20.000 K. Odbor ponovno prosi vse, katerim je pri srcu blagor naših vojakov, da z obilnimi darovi kar najsijajnejše izpričajo ljubezen do njih, katerih hrabrosti se imamo zahvaliti, da naša dežela ni opustošena po sovražniku.

V Ukrajini

se godne čudne stvari. Ukrajinske oblasti so se upirale nemškim odredbam glede setve. V agitacijo proti Nemcem so bili zapleteni tudi člani ukrajinske vlade, ki so povzročili, da je bil aretiran ravnatelj ruske banke Doboy, ki je šel Nemcem na roko. Feldmaršal Eichhorn je vsled tega izdal izredne naredbe.

Nemci so aretirali ukrajinskega vojnega ministra Šukovskega, šefa oddelka notranjega ministrstva Daievskega, ženo notranjega ministra Tkačenka, poveljnika kijevske mestne straže Bogaskega in šefa oddelka zunanjega ministrstva Ljubinskega, a so jih kmalu na to izpustili.

Najnovejša vest pa pravi, da so v Kijev došli kmečki poslanci vrgli staro rado in dosedanjo vlado ter sestavili novo vlado, ki se je postavila na stališče miru, sklenjenega v Brestu Litovskem.

Sebastopol

so 1. maja zasedli Nemci.

Kaj je bilo novega pretekli teden?

Z viteškim križem Fr. Josipovega reda tretjega razreda z vojno dekoracijo in meči je bil odlikovan nadporočnik Josip Dolenc top. p. 22. Z duhovskim zaslužnim križem drugega razreda na belorudečem traku sta odlikovana vojaška kurata Josip Lončar mob. epid. bolnišnice 27 in Leopold Erzin rezervne bolnišnice 2 v Celovcu. — Premeščeni so okrajni gozdarji: Friderik Zampa iz Korčule v Črnomelj, Anton Knez iz Črnomlja v Krško, Alojzij Rihteršič iz Radovljice v Ljubljano in Humbert di Centa iz Škofje Loke v Radovljico. — Vida Krašovec je nameščena za suplentinjo v Dobričah. Ana Košca na prvi mestni slovenski deški šoli v Ljubljani. — Narednik Alojzij Krže je odlikovan s srebrnim zaslužnim križem s krono na traku hrabrostne svetinje. — Okrajni sodnik Peter Keršič v Postojni je premeščen v Ljubljano, okrajni sodnik dr. Viljem Traun iz Ptuja v Maribor in okr. sodnik dr. Henrik Fohn iz Slov. Bistrice v Ljubljano. — Za okr. komisarja je imenovan g. Ludvik Klobič, prideljen železniškemu ministrstvu. — Polkovni zdravnik v evidenci dr. Karl Ipavič v rezervni bolnišnici št. 1 v Mariboru je odlikovan z viteškim križem Fran Josipovega reda z vojno dekoracijo. — Alojzija Triller je nameščena za suplentinjo v Škofji Loki, M. Armič v Motniku, Marija Čuk v Tomišlju, Josipina Korbar v Logu, Roza Meditz v Srednji vasi pri Kočevju, Olga Krašovec na Dvoru, Alb. Ahačič v Trebnjem, Stanislava Budna je premeščena v Šmihel pri Nov. mestu. Za suplentinjo na IV. mestni slovenski deški šoli v Ljubljani je nameščena Josipina Likozar. C. kr. deželni šolski svet je vzel na znanje nameščenje otroške vrtarice Terezije Kladeževe v šolskih vrtcih družbe sv. Cirila in Metoda v Trzinu. Dosedanja vrtarica Ivana Kastelic je nameščena v Robjanu pri Trstu. — Josip Lojk, mizarški mojster v tobačni tovarni v Ljubljani, je iznašel razna izboljšanja za stroje tobačne tovarne. V priznanje mu je Njeg. Veličanstvo z odlokom z dne 29. marca 1918 dovolilo v pokojnino všteto nagrado letnih 500 K. — Profesor na državni obrtni šoli v Trstu inženir Viktor Turnšek je premeščen na državno obrtno šolo v Ljubljani. — Za provizorično učiteljico v Budanjah je imenovana dosedanja suplentinja Marija Punčuh na Vrhoplju, za provizorično učiteljico na Jesenicah Mar. Schwarz, za suplentinjo v Krašnji je nameščena Ana Kersnik. Na slovenski trgovski šoli v Ljubljani je imenovana učiteljica Marijeta Cundrič za pravo učiteljico od 1. maja t. l. dalje. Marija Perko je nameščena za suplentinjo na Gor. Sušicah, Fran. Sušnik v Ižki vasi, Stefanija Puppis v Trnjam, Angela Sila v Senožcah. — Za stavbn. nadkomisarja je imenovan inženir Jan Bednar, dež. stavbni komisar. — Prvi roj čebel je imela 29. t. m. Margareta Babnik, Zgornja Šiška. — Iz ruskega ujetništva se je vrnil Lucian Orel. — Poročil se je učitelj v pok. in posestnik v Krškem Fl. Rozman z gospo Marico Podpečnik vdovljeno Žarn, posestnico na Trški gori-Narpej. — 250.000 kron so ukradli neznan tatovi iz denarnega pisma podružnice c. kr. avstroogrške banke, ki je bilo poslano v Trst. — V potoku nad Lešami je utonila petletna delavčeva hči Marija Kržič iz Bistrice pri Trzinu. — Na pol zakopanega so našli v Lonjeru pri Trstu nekega vojaka. Otroci so zagledali človeško roko, ki je molela iz zemlje, na kar so poklicali ljudi. Vojak je moral biti malo poprej zakopan. Smrtno rano je imel na prsih. — 12letno dekletce Košenina je v Ljubljani prišla pod vlak, ko je pobirala premog. Bila je takoj mrtva. — Marija Roth, žena strojevodje, je po hudem domačem sporu pila lizol in na posledicah umrla v deželni bolnišnici. — 14 letna M. Taškarjeva v Rudniku je našla vojaško patrono ter jo vrgla doma v ogenj. Deklica je vsled eksplozije močno poškodovana na rokah, njen bratec ki je stal poleg nje, pa po obrazu in na očeh. — Cigansko tolpo petih oseb so zapazili orožniki pred nekaj dnevi v gozdu pri Otoku v kamniškem okraju. Cigani so zbežali in vrgli od sebe po poti nekaj prstanov, par žepnih ur, priveske in veržice. — Od Device Marije v Polju poročajo: Te dni je nek vojak snajl orožje, ki je nastanjen v Slapah pri

Mošniku. Slučajno pride mimo 14 letna Ant. Požar. Puška se sproži in krogla je šla deklici skozi desno roko v trebuh. Dekle je bilo prepeljano v deželno bolnico v Ljubljano in je ponoči istega dne na poškodbi umrlo. Nepredvidnost je kriva mnogo nesreč. — V noči od 20. na 21. t. m. so vlomili tatovi v občinsko aprovizacijsko prodajalno v Vevčah ter ukradli 4 vreče moke. V noči od 21. na 22. t. m. so zopet poskusili isto obrt, a nastavljeni stražnik jih je dvakrat odgnal. Težki znaki časa se vedno bolj kažejo. Bog daj skoraj dragi mir. — S petrolejem je hotela politi goreč les 19 letna delavka Iv. Marn v Šmarju. Pri tem pa je posoda s petrolejem eksplodirala in dekle je bilo močno poškodovano. — 14 letni Josip Kastelic v Vel. Račni se je igral z najdeno ostro vojaško patrono, ki je nenadno eksplodirala in dečka hudo ranila na očeh in na levi roki. — Tele je izginilo posestniku Fr. Sedmaku v Navanem selu ponoči iz hleva. — Mariji Čičevi v Hraščah pri Postojni je bilo ukradenih 1140 K gotovine, nekaj klobas in par rjuh. Andreju Mezetu na Vrhnikih sta bila ukradena dva prašiča, katera so zaklali kar v bližini hleva. Posestnici M. Goliotovi v Podgori so odnesli drugih reči in gotovine 34 K. V Podbregu so odnesli posestniku Jakobu Osolniku usnja za 300 K, okoli 15 kg kruha in še nekaj drugih reči. Ivanu Ceponu v Horjulu so odnesli dva prašiča. Jakobu Ločniškemu v Zbiljah pri Medvodah so pobrali 20 kg svinjske masti, več klobas in bicikelj v vrednosti 700 K. — V neki bolnici v Zagrebu se je pripetil ta-le dogodek: Okoli polnoči se je zaslísal zvonec iz mrtvašnice, s katerim je zvezana roka vsakega mrtveca. Čuvaj se ni upal iti pogledat sam, marveč je vzel s seboj še nekaj ljudi. Zvon je zvonil neprestano. Ko so prišli v mrtvašnico, so opazili strašen prizor: neki samo onesveščeni, katerega pa se je smatralo za mrtvega, se je zbudil in vstal. Ko je opazil, kje je, se je iz strahu zgrudil pred vrati mrtvašnice in umrl.

Umrli so: na Sušaku ugledni meščan Hinko Baccich, v Il. Bistrici mati poštarice Frančiška Paušič, v sanatoriju v Monakovem grof Rudolf Coronini Cromberg, Henrik Marija pl. Schollmayer Lichtenberg, star 20 let, sin knežjega gozdnega ravnatelja in dež. poslanca, v Mokronogu bivši župan, posestnik Franc Zupančič, v Radovljici posestnik, c. kr. orožniški stražmojster v pok. Mihael

Zalar; v Metliki vdova oskrbnika nemškega viteškega reda Gabrijela Kamenšek, na Trati (Tržišče) posestnik in gostilničar Alojzij Knez, v Mošnjah Andrej Cotič, bivši grajski oskrbnik v Rakijah na Goriškem, Selo pri Smarju posestnik Matevž Moder, Tonče Vidrih iz Begunj pri Cerknici, v Ljubljani Avrelija Pilz, žena tovarniškega upravitelja, Apolonija Toman, cestarjeva vdova, Ivana Kajzelj, zasebnica, stara 49 let, Andrej Kezele, revident južne železnice, Anton Zupan, posestnik, star 38 let, Frančiška Ferfila, vdova uradnega sluga, Ivan

Zboger, zasebnik, star 85 let, ga. Ana Kolinowitz rojena Müller, Jerica Kastelic, služkinja „pri roži“ v Mostah pri Ljubljani posestnica in gostilničarka Marjeta Černe, roj. Šetina, v Kranju nadučitelj v pok. France Gros, star 72 let, v Gradcu c. kr. višji sodni svetnik v pok. Werhard Gaudini, v Škrbini na Primorskem Andrej Dugolin, posestnik, v Gradcu vpokojeni gozdarski svetnik Franc Rupnik. Na kostni jetiki je v jetnišnici Terezin umrl Gavriilo Princip, morilec Franc Ferdinanda in njegove soproge.

Kdor želi prejemati novi dnevnik

„Novice“

ki prične v kratkem izhajati v Ljubljani, naj nam to takoj javi po dopisnici. Prosimo tudi za naslove onih, katerim naj prvo številko pošiljamo na ogled.

Naročnina za celo leto bo 40 K, za pol leta 20 K.

Ker ne razpolagamo z denarjem, bomo novi dnevnik pošiljali samo tistim, ki ga naroče.

Zadružna tiskarna v Ljubljani.

Podpisano načelstvo sklicuje v zmislu § 36., 1. odstavek zadružnih pravil

občni zbor

ki se vrši

v četrtek dne 16. maja 1918 ob 10. uri dopoldne v deželnem dvorcu v Ljubljani.

SPORED:

- 1.) Prememba pravil.
- 2.) Odobritev računa za leto 1917.
- 3.) Dopolnilna volitev načelstva, nadzorstva in razsodišča.
- 4.) Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 22. aprila 1918.

Načelstvo kranjske deželne vinarske zadruge r. z. z o. z.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizacijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomptira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.